

III

(Akty przygotowawcze)

KOMITET REGIONÓW

77. SESJA PLENARNA 26–27 LISTOPADA 2008 R.

Opinia Komitetu Regionów „Polityka integracji a dialog międzykulturowy”

(2009/C 76/01)

KOMITET REGIONÓW

- Uważa, że dialog międzykulturowy jest kluczowym narzędziem promowania zrozumienia różnorodności kulturowej, wzmacniania i jednoczenia ludzi w wielojęzycznej i wielokulturowej Europie.
- Jest przekonany, że dialog pomiędzy różnymi religiami i światopoglądami jest jednym z najważniejszych narzędzi trwałego dialogu międzykulturowego.
- Z tego względu wzywa Parlament Europejski do wspierania europejskiej karty dialogu międzykulturowego, a Komisji Europejskiej i państwom członkowskim sugeruje zorganizowanie stałej europejskiej platformy dialogu międzykulturowego, obejmującej władze lokalne i regionalne, w celu rozwinięcia systematycznego dialogu, poczynając od miast i regionów.
- Uważa, że władze lokalne i regionalne posiadają istotne kompetencje w zakresie propagowania idei dialogu międzykulturowego.
- Jest zdania, że władze lokalne powinny nawiązać otwarty dialog z poszczególnymi grupami w społeczeństwie, a następnie propagować i wspierać porozumienie między nimi, organizować spotkania i uświadamiać ludzi poprzez wykłady, festiwale, wystawy i inne formy działalności.
- Zauważa, że w wielu państwach członkowskich władze regionalne i lokalne są odpowiedzialne za prawodawstwo odnoszące się do polityki integracji i za jego wdrażanie — a zatem odgrywają kluczową rolę w integrowaniu imigrantów.
- Uważa, że dialog międzykulturowy jest warunkiem powodzenia integracji. Ponieważ władze lokalne i regionalne są najbliższe obywateli, mogą działać na rzecz wzajemnego uznawania i większego zaangażowania w dialog międzykulturowy.

Sprawozdawca: Milan BELICA (SK/PPE), przewodniczący Kraju Nitrzańskiego

Dokument źródłowy:

Wniosek prezydencji francuskiej w sprawie: „Polityka integracji a dialog międzykulturowy: rola władz lokalnych i regionalnych”

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

Zasada dialogu międzykulturowego

1. Jest przekonany, że podstawową zasadą leżącą u podstaw integracji europejskiej jest poszanowanie i wspieranie różnorodności kulturowej. Dialog międzykulturowy jest tu kluczowym narzędziem promowania zrozumienia różnorodności kulturowej, wzmacniania i jednoczenia ludzi w wielojęzycznej i wielokulturowej Europie.

2. Podkreśla, że dialog międzykulturowy w połączeniu ze spójnością społeczną i terytorialną może pomóc we wpajaniu podstawowych wartości życia prywatnego, społecznego i obywatelskiego, takich jak solidarność, odpowiedzialność, tolerancja, szacunek, tradycyjne wartości, dążenie do postępu społecznego i zrozumienie dla różnorodności społecznej i kulturowej. Może również ułatwiać komunikację między jednostkami i grupami z różnych kultur i ich współistnienie zgodnie z zasadą solidarności.

3. Podkreśla, że równość w dostępie do kultury i swoboda ekspresji kulturowej to niezbędne elementy podstawowych wartości europejskich i warunek wstępny dialogu międzykulturowego i integracji.

4. Podkreśla, że dla skutecznego promowania dialogu międzykulturowego potrzebna jest współpraca na szczeblu regionalnym i lokalnym obejmująca lokalnych i regionalnych decydentów, partnerów społecznych, instytucje edukacyjne i szkoleniowe, organizacje pozarządowe, organizacje młodzieżowe, sportowe i kulturalne, jak również struktury reprezentujące imigrantów oraz inne istotne podmioty na poziomie najbliższym obywatelowi. Ważnymi partnerami w tym dialogu są także organizacje religijne i świeckie, gdyż pomagają stworzyć potrzebę wzajemnego zrozumienia i tolerancji, o ile rzeczywiście wyrażają taką potrzebę.

5. Jest przekonany, że dialog pomiędzy różnymi religiami i światopoglądami jest jednym z najważniejszych narzędzi trwałego dialogu międzykulturowego. Różne organizacje wyznaniowe są często bardzo ważnymi podmiotami w naszym społeczeństwie, a na szczeblu lokalnym i regionalnym władze publiczne i religijne mogą wspólnie opracować metody propagowania obopólnego zrozumienia, a tym samym wzmocnienia dialogu międzykulturowego. Wspieranie tych metod i działań podejmowanych na szczeblu lokalnym i regionalnym może również prowadzić do krzewienia zasady obopólnego zrozumienia.

6. Z tego względu wzywa Parlament Europejski do wspierania europejskiej karty dialogu międzykulturowego, a Komisji Europejskiej i państwom członkowskim sugeruje zorganizowanie stałej europejskiej platformy dialogu międzykulturowego,

obejmującej władze lokalne i regionalne, w celu rozwinięcia systematycznego dialogu, poczynając od miast i regionów.

Rola władz lokalnych i regionalnych w dialogu międzykulturowym

7. Uważa, że władze lokalne i regionalne posiadają istotne kompetencje w zakresie propagowania idei dialogu międzykulturowego. Ponoszą główną odpowiedzialność za kształtowanie i wspieranie naszego bogactwa kulturowego. Odgrywają kluczową rolę w rozpowszechnianiu i stosowaniu najlepszych wzorców oraz wymiany doświadczeń na polu dialogu międzykulturowego, w szczególności poprzez koordynowanie wielowymiarowych sieci lokalnych i regionalnych, uwzględniających wszystkie zainteresowane strony.

8. Uważa, że władze lokalne i regionalne mogłyby wykorzystać swoje możliwości do podniesienia świadomości o obecnej złożonej sytuacji i współistnieniu różnych tożsamości kulturowych i systemów wiary. W związku z tym muszą mieć głębokie zrozumienie poszczególnych grup, ich działań i ich wpływu na społeczeństwo. Z tego względu należy wskazać jak największą liczbę zainteresowanych stron w dialogu międzykulturowym i włączyć je w struktury umożliwiające bezpośrednią i intensywną interakcję z odpowiednimi władzami lokalnymi i regionalnymi.

9. Zauważa, że wiele inicjatyw międzykulturowych realizuje się na szczeblu lokalnym i/lub regionalnym. Władze lokalne i regionalne, dzięki swej bliskości do obywateli, znajdują się w dobrym strategicznym położeniu, dzięki któremu mogą — działając w partnerstwie z innymi podmiotami lokalnymi — odpowiednio reagować na konkretne potrzeby i wymagania różnych grup kulturowych na ich terytorium oraz propagować intensywniejszy dialog międzykulturowy.

10. Jest zdania, że władze lokalne powinny nawiązać otwarty dialog z poszczególnymi grupami w społeczeństwie, a następnie propagować i wspierać porozumienie między nimi, organizować spotkania i uświadamiać ludzi poprzez wykłady, festiwale, wystawy i inne formy działalności. Władze lokalne i regionalne powinny zapoczątkować otwarty dialog, w którym pozostawałyby bezstronne i szanowałyby wolność i prawa jednostek i grup. Następnie działałyby jako pośrednicy, oferując ewentualnie „usługi doradcze” (w sprawie informacji bądź projektów).

11. Uważa, że imigranci powinni mieć możliwość głosowania w wyborach lokalnych, regionalnych i do Parlamentu Europejskiego.

12. Zatem zachęca właściwe organy władzy i ugrupowania polityczne do wspierania ich udziału w celu ułatwienia ich integracji ze społeczeństwem.

Dialog międzykulturowy jako warunek konieczny polityki integracji

13. Uważa, że dialog międzykulturowy jest warunkiem powodzenia integracji. Ponieważ władze lokalne i regionalne są najbliższej obywateli, mogą działać na rzecz wzajemnego uznania i większego zaangażowania w dialog międzykulturowy.

14. Zaleca, aby Unia Europejska zagwarantowała w ramach swych kompetencji jasne ramy i warunki wstępne skutecznej integracji, lecz uznaje również, że polityka imigracji i integracji należy do kompetencji krajowych i należy przestrzegać zasady pomocniczości.

15. Zwraca uwagę na potrzebę utworzenia i wspierania struktur zarządzania (punktów kompleksowej obsługi) zajmujących się praktycznymi kwestiami, z którymi mają do czynienia imigranci (równoległe do zwykle napotykanym problemów biurokratycznych) i które mogłyby dostarczać pożytecznych informacji, zwłaszcza osobom nowo przybyłym.

16. Zauważa, że w wielu państwach członkowskich władze regionalne i lokalne są odpowiedzialne za prawodawstwo odnoszące się do polityki integracji i za jego wdrażanie — a zatem odgrywają kluczową rolę w integrowaniu imigrantów. Przy opracowywaniu wspólnych europejskich ram, o których mowa w punkcie 14, należy uwzględnić różnice między systemami krajowymi oraz położenie geograficzne każdego państwa członkowskiego, a także istniejące w nich zwyczaje oraz ich szczególne cechy historyczno-kulturowe. Oznacza to również, że władze lokalne i regionalne powinny stosować model integracyjny uzależniony od okoliczności lokalnych.

17. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne często mają wpływ na skuteczność i wydajność wielu aspektów polityki integracji poprzez sposób, w jaki wywiązują się ze swojej odpowiedzialności w tych obszarach.

18. Wzywa do zapewnienia odpowiednich środków na działania związane z integracją na szczeblu lokalnym i regionalnym przy realizacji istniejących programów. Należy wspomagać władze lokalne i regionalne w organizowaniu procesu integracji, udostępniając im informacje, środki finansowe i pomagając w tworzeniu najlepszych wzorców. Z tego względu zaleca się wprowadzenie instrumentów, które umożliwią finansowanie projektów i działań na rzecz integracji imigrantów na szczeblu lokalnym i regionalnym.

19. Zauważa dużą skalę imigracji do Unii Europejskiej. W związku z tym należy wzmocnić współpracę i dialog w dziedzinie kultury, tak aby różnice kulturowe nie powodowały rozdziewięków, lecz stały się narzędziem rozwoju, wzmacniania tolerancji i jednoczenia społeczeństw w wielokulturowej Europie, w oparciu o wzajemne poszanowanie i solidarność.

20. Wzywa do zwiększenia wysiłków na rzecz opracowania wspólnej polityki europejskiej poświęconej zarządzaniu nielegalną imigracją. Wiele prawnych aspektów nielegalnej imigracji wykracza poza kompetencje władz lokalnych, natomiast społeczne skutki tego zjawiska są przede wszystkim odczuwane

na szczeblu lokalnym i regionalnym. Należy znaleźć sposoby i podjąć wysiłki konsultowania się z regionami i szczeblem lokalnym przy opracowywaniu wspólnej polityki w tej dziedzinie oraz zająć się konkretnymi problemami związanymi z nielegalną imigracją w kontekście dialogu międzykulturowego.

21. Jest zdania, że w kwestii polityki migracyjnej szczególną rolę odgrywają władze lokalne i regionalne, ponieważ zapewniają wiele usług, które są istotne dla powodzenia integracji — mieszkania, opiekę zdrowotną, edukację, programy dokształcające z zakresu różnych umiejętności i języków obcych itd. Z tego względu problemy w tym obszarze dotyczą w pierwszym rzędzie władz lokalnych i regionalnych.

22. Podkreśla, że proces integracji — w szczególności na poziomie lokalnym — obejmuje czasami kilka pokoleń i dlatego uważa za bardzo ważne, aby władze lokalne i regionalne umożliwiały udaną integrację w sensie strukturalnym, społecznym, gospodarczym i kulturowym. Podstawowym warunkiem udanej integracji jest przyczynianie się do tego, by nowi przybysze nie zetknęli się z dyskryminacją i mieli dostęp do zasobów, zatrudnienia i do usług, dzięki którym będą mogli w pełni uczestniczyć w społeczeństwie europejskim. Najważniejszy jest dostęp do normalnego rynku pracy, regulowany przez państwa członkowskie.

23. Zaleca, aby w każdym państwie członkowskim rozważono możliwość utworzenia systemu sieci władz lokalnych i regionalnych, co ma zwiększyć współpracę i pomóc w skutecznym zajęciu się przepływami migracyjnymi oraz zintegrowaniu imigrantów w sposób przemyślany poprzez lokalne projekty realizowane przez te władze.

24. Zwraca uwagę na Europejski Rok Dialogu Międzykulturowego 2008, który sprzyjając porozumieniu pomiędzy różnymi kulturami, zapewnia istotny impuls do integracji osób wywodzących się ze środowisk imigranckich. Komisja powinna przeanalizować, czy coroczny Europejski Dzień Integracji i Międzykulturowej Tolerancji mogłyby podnieść świadomość i pokazać, jakim bogactwem jest różnorodność międzykulturowa.

Wsparcie dla polityki mieszkalnej jako elementu procesu integracji

25. Zaleca utworzenie warunków umożliwiających integrację rodzin imigrantów z rodzinami lokalnymi i społecznościami poprzez realizację zintegrowanych i sporządzonych przy aktywnym udziale imigrantów programów obejmujących przekształcenie zabudowy i układu urbanistycznego, świadczenie usług, poprawę stanu środowiska naturalnego i zwalczanie wykluczenia społecznego. Podkreśla konieczność przeprowadzenia dalszych badań, w których zebrane byłyby doświadczenia wszystkich państw członkowskich w ostatnich latach dotyczące możliwości zapewnienia mieszkań dla imigrantów, ze szczególnym uwzględnieniem doświadczeń dotyczących realizacji programów przekształcania dzielnic zamieszkałych przez dużą liczbę migrantów.

26. Zachęca władze lokalne i regionalne do wykorzystywania istniejących możliwości uzyskiwania środków UE na pomoc dla imigrantów, osób ubiegających się o azyl i uchodźców w zdobyciu zatrudnienia oraz uzyskaniu dostępu do usług socjalnych, zdrowotnych i mieszkaniowych. Władze lokalne i regionalne powinny zapewnić odpowiednią jakość i dostępność usług publicznych, edukacji i programów nauczania, oraz odpowiednią jakość życia w miastach poprzez skuteczne programy odnowy zdegradowanych obszarów miejskich.

Kwalifikacje i zatrudnienie a kwestia integracji

27. Zwraca uwagę na fakt, że wobec braku projektów z dziedziny przyjmowania i integracji imigrantów oraz stałego zatrudnienia mogą oni padać ofiarą wykorzystywania i przestępstw lub też mogą oni sami, dobrowolnie bądź niedobrowolnie, stać się przestępcami, co jest potencjalnym źródłem problemów w zakresie bezpieczeństwa i spójności społecznej.

28. Proponuje, aby państwa członkowskie we współpracy z władzami lokalnymi i regionalnymi i ze wszystkimi partnerami gospodarczymi i społecznymi podejmowały wysiłki na rzecz ułatwienia imigrantom dostępu do pracy, w ramach kompetencji państw członkowskich, i w celu walki z dyskryminacją na rynku pracy. Państwa członkowskie powinny ich informować o możliwościach i zachęcać ich do zdobywania odpowiednich kwalifikacji do pracy, realizując programy kształcenia ustawicznego, w tym programy o specjalnym przeznaczeniu.

Wielojęzyczność i nauczanie języków obcych jako sposób propagowania dialogu międzykulturowego

29. Uważa, że rozwijanie poczucia przynależności rozpoczyna się w szkole i że można opracować programy przyjmowania i integrowania imigrantów, które będą stanowiły integralną część wszystkich systemów nauczania przedszkolnego, szkolnego i uniwersyteckiego w państwach członkowskich.

30. Jest zdania, że władze lokalne i regionalne powinny zwrócić uwagę na rolę i znaczenie kształcenia jako ważnego instrumentu zwiększania wiedzy o różnorodności.

31. Wzywa do tego, aby przywiązywać większe znaczenie do potencjału kulturowego, językowego i intelektualnego imigrantów, którzy są bardzo ważni dla Unii Europejskiej w zglobalizowanym świecie.

32. Podkreśla znaczenie wspierania nauczania, które skupia się na wzajemnym zrozumieniu. W tym celu należy dostosować programy nauczania szkolnego, tak aby odzwierciedlały wielokulturowe środowisko Unii Europejskiej i zasadę aktywnego wspierania dialogu wielokulturowego.

33. Szczególny nacisk kładzie na nauczanie języków obcych i na rozwój podstaw wielojęzyczności w wieku przedszkolnym. Podkreśla znaczenie dobrej znajomości języka kraju przyjmującego i obszaru, na którym mieszkają imigranci. Proponuje zatem opracowanie odpowiednich środków wsparcia i możliwości uczenia się w szkole oraz, w przypadku imigrantów w innych grupach wiekowych, również poza środowiskiem szkolnym.

34. Zgadza się również z potrzebą zachęcania do dialogu między społecznościami i ugrupowaniami religijnymi oraz innymi podmiotami działającymi na polu kultury. Ludzie w Unii Europejskiej muszą mieć większą wiedzę o krajach UE i krajach trzecich, w tym ich historii i kulturze, oraz lepiej je rozumieć. Imigranci i lokalni mieszkańcy muszą odbierać w trakcie nauczania pozytywny przekaz o Europie — odkrywać wspólne wartości i wspólną historię, interakcje między kulturami, podobieństwa między prawami i obowiązkami społecznymi i politycznymi.

35. Proponuje, aby władze lokalne i regionalne zobowiązały się do wspierania świadomości międzykulturowej wśród pracowników władz lokalnych i regionalnych i innych dostarcycieli usług publicznych i wspierały w tych instytucjach odpowiednią reprezentację pracowników-imigrantów i mniejszości narodowych.

36. Uważa, że władze lokalne i regionalne mogą odegrać ważną rolę przy stwarzaniu środowiska, w którym zagraniczni studenci będą mogli zacieśnić więzi z miastem, w którym studiują, niezależnie od długości pobytu.

Wzmocnienie współpracy z mediami

37. Wzywa władze lokalne i regionalne do kontynuowania, w ścisłej współpracy z mediami lokalnymi, jak również z organizacjami i stowarzyszeniami kulturalnymi, kampanii informacyjnych na szczeblu lokalnym i regionalnym docierając zwłaszcza do grup znajdujących się w gorszym położeniu i tym samym zapewniając jak najszersze korzystanie z dostępnych możliwości.

38. Uważa, że lokalne media mogą odegrać istotną rolę poprzez jak najbardziej bezstronne informowanie o sytuacji i rzeczywistości wielokulturowych społeczeństw europejskich, a więc z jednej strony mogą zwiększać potencjał dostosowawczy mieszkańców kraju przyjmującego (zwiększając świadomość i wiedzę międzykulturową oraz akceptację dla imigracji), a z drugiej strony mogą zachęcać imigrantów do integracji oraz poszanowania kultury, tradycji, zwyczajów i języków kraju przyjmującego oraz innych państw członkowskich UE.

39. Proponuje docieranie do zainteresowanych stron na poziomie lokalnym i regionalnym poprzez zdecentralizowane imprezy i propagowanie odpowiedniego informowania o nich w mediach regionalnych. Władze lokalne i regionalne powinny podkreślać jasną rolę, jaką mają odegrać media we wspieraniu równości i obopólnego zrozumienia, i cały czas tworzyć warunki korzystne dla wspierania dialogu kulturowego.

40. Zauważa konieczność działania na rzecz utworzenia nowych przestrzeni (różnych form środowiska cyfrowego, specjalnych kawiarni, działań w parkach i na placach) przeznaczonych do dialogu międzykulturowego i proponuje wspieranie zapewniania na szczeblu lokalnym debat, dialogu, nauczania języków obcych, kursów naturalizacyjnych, programów zatrudnienia, kursów dotyczących równych szans, programów antydyskryminacyjnych, jak również systematycznej wymiany i śledzenia doświadczeń, nowych strategii, sukcesów i porażek.

II. ZAŁĄCZNIK**Ad 6**

Program „Międzykulturowe miasta”, zainicjowany przez Radę Europy i Komisję Europejską, obejmuje sieć miast europejskich wspierających dialog międzykulturowy. Jej celem jest wymiana doświadczeń i najlepszych praktyk między jej członkami w zakresie zatrudnienia, języków, edukacji, kultury, mediów itp.

Ad 23

W państwach członkowskich, które wypróbowały takie sieci usług, działające poprzez komisje lokalne, przetwarzanie wniosków o azyl zostało przyspieszone, a warunki życia osób ubiegających się o azyl uległy poprawie. Ułatwiło to ich integrację ze społecznościami w krajach przyjmujących, co podniosło poziom bezpieczeństwa i jakości życia.

Arco Latino proponuje wspieranie sieci i stowarzyszeń na szczeblu europejskim, co zwiększy wartość współpracy międzyregionalnej i pomoże w koordynacji działań między państwami członkowskimi, które zmagają się z podobnymi wyzwaniem w zakresie imigracji. Tylko taka współpraca umożliwi promowanie skoordynowanych działań na rzecz wspólnego rozwoju z udziałem krajów pochodzenia.

Ad 28

Sieć REVES zaczęła angażować imigrantów do swojej pracy. Wyniki tej współpracy są bardzo pozytywne. Członkowie Europejskiej Sieci Władz Lokalnych i Regionalnych na rzecz Gospodarki Społecznej (REVES) realizują liczne inicjatywy w zakresie dialogu międzykulturowego i integracji uczestniczącej. Obywatele danego kraju trzeciego i inne osoby ze środowiska imigrantów są częściowo zaangażowane nie tylko we wdrażanie, lecz również w opracowywanie tych inicjatyw (które wciąż trwają). Prowadzone są eksperymenty nad wprowadzeniem nowych przestrzeni uczestnictwa i dialogu międzykulturowego. Należą do nich między innymi: a) kawiarnie jako miejsca spotkań dla starszych imigrantów, b) działania na rzecz dialogu międzykulturowego w parku publicznym, co

może się również łączyć z pracą z różnymi grupami młodzieży, które spędzają wolny czas w parku, c) praca nad umiejętnościami i kwalifikacjami imigrantów (w nawiązaniu do projektu „Extracompetenze”), d) organizowanie w szkołach działań, które zbliżą do siebie rodziców różnych narodowości lub e) tworzenie przez imigrantów i lokalnych mieszkańców przedsiębiorstw gospodarki społecznej (np. spółdzielni).

Ad 30

Projekt „Dvojčičky” (Bliźniaki), zainicjowany przez radio Regina. Dziennikarze radia poszukują podobieństw i porównują słowackie postacie i tradycje historyczne z postaciami i tradycjami innych państw członkowskich UE.

Ad 32

Na Słowacji są stopniowo wprowadzane ogólnoeuropejskie tradycje kulturowe takie jak „Dzień Sąsiada” czy „Dzień Muzyki Europejskiej”.

Inicjatywa zapoczątkowana przez DG DEVE Komisji Europejskiej, by wysłać urzędników UE jako ambasadorów do szkół w święto Unii Europejskiej 9 maja.

Ad 33

Wśród ludzi młodych i dzieci od najmłodszych lat należy budzić motywację do nauki języków obcych. Nauczanie języków obcych powinno zaczynać się tak wcześnie, jak to możliwe, gdyż w ten sposób nauka przebiega szybciej i może być bardziej wszechstronna. Należy kontynuować naukę języków obcych w szkołach podstawowych i średnich. Proces edukacji musi zapewnić więcej możliwości mówienia w języku obcym w szkole podstawowej i nauki trzeciego języka obcego w szkole średniej. Należy zwiększyć oferowane studentom na uniwersytetach możliwości doskonalenia znajomości języków dzięki poszerzeniu zakresu programu „Uczenie się przez całe życie” mającego na celu propagowanie mobilności studentów i pracowników.

Bruksela, 26 listopada 2008 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Luc VAN DEN BRANDE